

رام - ۹ خرداد

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

نهم خرداد

در نهم خرداد ماه چند رخداد همگرا و انبوهی از روندهای واگرا تجربه شده‌اند. یک همگرایی جالب به تدوین متون دینی شیعه مربوط می‌شود. در روز شنبه نهم خرداد سال ۳۸۰ خورشیدی حسین پسر احمد حجاج شاعر معروف شیعی در جایی بین بغداد و کوفه درگذشت. او معروف به ابن حجاج بود، ادیبی فاضل و ماهر از معاصران سیدمرتضی و سیدرضی بود. مهمترین اثر او دیوان اشعارش است که به ده جلد بالغ می‌شود و بخش مهمی از اشعار و مرثیاتی مربوط به اهل بیت در سنت شیعه در آن آمده است. درست دویست و پنجاه سال پس از درگذشت او در همین روز به سال ۶۳۰ ابن ابی الحدید شروع به نوشتن شرح نهج البلاغه کرد که باز متنی مهم در منظومه‌ی ادبیات شیعی محسوب می‌شود.

در تاریخ معاصر ایران زمین نهم خرداد بیشتر با درگیری‌ها و کشمکشهای سیاسی درآمیخته است. در ۱۲۵۵ سلطان عبدالعزیز عثمانی خلع شد و مراد پنجم به جایش نشست. در روزهای شنبه و یکشنبه هشتم و نهم خرداد ۱۲۸۸ پنج هزار تن از قوای روس از کشمکشهای میان مشروطه‌خواهان و استبدادیون سود جستند و تبریز را اشغال نظامی کردند. از آن سو هم عثمانی‌ها پیشروی کردند و با پشتیبانی عشایر کرد سنی به مشروطه‌خواهان یاری رساندند. ورود غیرقانونی قوای نظامی این دو امپراتوری وسیع به ایران در حالی رخ داد ظرف کمتر از ده سال هردوی این کشورها فرو می‌پاشیدند و به کشورهایی به کلی متفاوت دگرپرسی می‌یافتند. این روند اندکی بعد از قضایا آغاز شد چون باز در سوم خرداد (۱۲۹۱) بود که فرمانفرما و اردوی دولتی ایران به کرمانشاه رفت و این منطقه را از اشرا و قوای بیگانه پاکسازی کرد. نه سال بعد در همین روز (۱۳۰۰) قوام‌السلطنه به صدارت

رسید و همراه با فرمانفرما و سردار سپه و عین‌الدوله در قصر فرح‌آباد با شاه دیدار کردند. در تاریخ سالهای اخیر هم این روز با زلزله‌ی سال ۱۳۷۷ منطقه‌ی تخار در افغانستان مصادف است که بیش از چهار هزار کشته به جا گذاشت.

ردیف جلو از راست به چپ: محمدولی خان سپهدار اعظم، عبدالمجید میرزا عین‌الدوله، علیرضا عضدالملک، عبدالحسین میرزا فرمانفرما، حسن مستوفی‌الممالک و علیقلی سردار اسعد بختیاری

در اروپا نهم خرداد با شورشهای مردمی و سرکوبهای خونین مصادف بوده است. در ۶۱۰ ژاندارک به دست کارگزاران دولت انگلیس بر تیرکی در روئن زنده زنده سوزانده شد، در ۷۶۰ شورش دهقانان در انگلستان

آغاز شد، در ۱۲۱۳ وزیر دادگستری پرتغال -یوآخیم آنتونیو د آگویار- دستور داد تا همه‌ی املاک کلیسای کاتولیک مصادره شود، و در ۱۲۹۲ به دنبال شورش مردم «ایرونی» طی معاهده‌ی لندن این قوم از عثمانی استقلال یافتند و کشور امروزی آلبانی را تشکیل دادند.

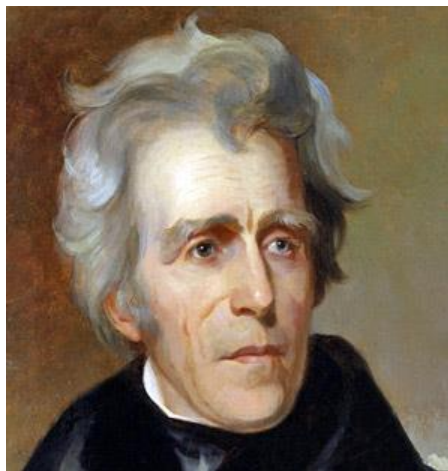
این روز در ضمن با خشونت‌هایی هم قرین بوده است. در ۱۲۰۵ اندرو جکسون که بعدتر رئیس جمهور آمریکا می‌شد، در دوئل مردی به اسم چارلز دیکینسون را به قتل رساند. در ۱۳۲۱ هزار بمب افکن انگلیسی کولونی در آلمان را بمباران کردند و کل شهر را با خاک یکسان کردند. یک سال بعد در ۱۳۲۲ یوزف منگله ریاست بخش پزشکی آشویتس را بر عهده گرفت و بیش از دو سال در این مقام باقی بود. او به خاطر آزمایش‌های غیرانسانی‌ای که بر زندانیان انجام می‌داد در تبلیغات ضدآلمانی انگلیسی‌ها موقعیتی مرکزی پیدا کرد، هرچند دورانی که این جنایتها را مرتکب می‌شد به نسبت کوتاه بوده است. در سالهای اخیر در همین روز کودتا در برمه را داشته‌ایم. در ۱۳۸۲ بیش از هفتاد نفر از اعضای لیگ ملی دموکراسی در برمه به دست ارتشی‌ها کشته شدند، و رهبرشان آنگ سان سوچی گریخت اما دستگیر شد.

مجسمه‌ی آزادی (ایزدبانوی دموکراسی) که دانشجویان در میدان تیان‌آن‌من ساخته بودند

این روز در ضمن با رخدادهای کشور فرانسه هم پیوندی برقرار می‌کند. نمونه‌ی قدیمی‌اش آن که در ۱۰۱۰ نخستین شماره از گزت دو فرانس که اولین روزنامه‌ی فرانسوی بود، چاپ شد. مثال جدیدش هم به سال ۱۳۴۷ مربوط می‌شود، زمانی که شارل دوگل از بادن بادن بازگشت و بر صحنه پدیدار شد و در رادیو سخنرانی کرد. دو میلیون هوادارش در شانزله‌یزه راهپیمایی کردند و به این ترتیب شورش ۱۹۶۸م فرانسه در هم شکست و پایان یافت. دو رخداد دیگر هم طی سالهای اخیر در این روز واقع شده‌اند. یکی در نهم خرداد ۱۳۶۸ که معترضان در میدان تیان آنمن پکن از تندیس یازده متری الهه‌ی دموکراسی پرده‌برداری کردند، دیگری در همین روز به سال ۱۳۹۲ که در آن نیجریه قانونی گذراند و ازدواج همجنس‌گرایان را ممنوع کرد!

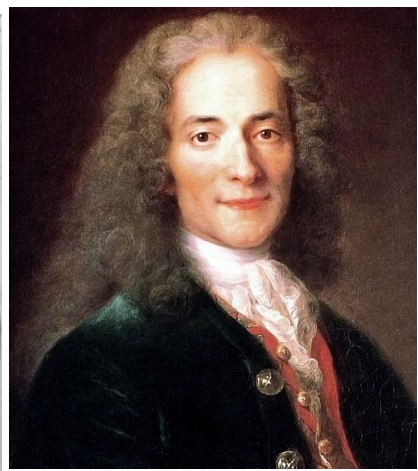
زادگان نامدار این روز عبارتند از میخائیل باکونین انقلابی نامدار و رهبر آنارشیستها (۱۱۹۳) و جیووانی جنتیله فیلسوف ایتالیایی (۱۲۵۴). درگذشتگان فهرست طولانی‌تری را شامل می‌شوند: کریستوفر مارلو (۹۷۲)، پیتر پاول روبنس نقاش (۱۰۱۹)، الکساندر پوپ شاعر (۱۱۲۳)، ولتر (۱۱۴۷)، ویلبر رایت مخترع هواپیما (۱۲۹۱)، و گئورکی پلخانوف بنیانگذار مارکسیسم روسی (۱۲۹۷).

اندرو جکسون

پلخانوف

ولتر